

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Ціноутворення в туристичній галузі

галузь знань 24 Сфера обслуговування
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 242 Туризм
(шифр і назва спеціальності)

факультет туризму і післядипломної та заочної освіти
(назва факультету)

рівень вищої освіти бакалавр

Робоча програма з дисципліни «Ціноутворення в туристичній галузі» для студентів спеціальності 242 Туризм.

5 семестр (денна форма навчання), 5 семестр (заочна форма навчання)

Розробник: доцент кафедри, к.е.н. Гуль І.Г.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки та менеджменту

Протокол від «_____» _____ 202__ року № ____

Завідувач кафедри економіки та менеджменту

_____

(підпис)

(Н.Ф. Павленчик)

(прізвище та ініціали)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3		Цикл професійної підготовки (вибіркова)	
Модулів – 1	Спеціальність 242 Туризм	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		3-й	3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання -		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		5-й	5-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: - аудиторних – 2 - самостійної роботи студента – 4	Рівень вищої освіти: бакалавр	16 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	4 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		60 год.	78 год.
		Індивідуальні завдання	
-	-		
		Вид контролю: залік	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни є формування у студентів знань та сучасних поглядів на сутність і роль цінової політики у діяльності підприємств туристичної галузі, забезпечення їх дохідності і прибутковості, досягнення ними стратегічних цілей.

Завдання дисципліни: ознайомити студентів із загальною методологією ціноутворення в умовах ринкової економіки; формування у студентів навичок розробки цінової політики туристичних підприємств в умовах конкурентної економіки; розкрити особливості ціноутворення в туристичній галузі; ознайомлення з методами ціноутворення у туристичній галузі; навчити визначати оптимальну структуру ціни для максимізації прибутку туристичного підприємства.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

знати:

- предмет, завдання та методи ціноутворення в туризмі;
- особливості ціноутворення на різних видах ринків;
- складові ціни і фактори, що впливають на неї;

- методи контролю і регулювання цін з боку держави

вміти:

- користуватися спеціальною і науково-методичною літературою;
- розраховувати ціну на туристичний продукт різними методами;
- розраховувати еластичність попиту за ціною на туристичний продукт;
- визначати поведінку туристичних підприємств, споживачів в умовах конкуренції.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ 1. Ціноутворення в туристичній галузі **ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Теоретичні засади ціноутворення в туристичній галузі**

ТЕМА 1. Сутність, види і функції цін у ринковій економіці

Теоретичні основи ринкового ціноутворення. Сутність категорій «ціна» та «ціноутворення». Ціна як економічна категорія в умовах ринку. Ціна як комерційний механізм. Теорії, на яких ґрунтуються підходи щодо визначення цінності товару. Чинники, що впливають на ціни Функції цін. Види цін залежно від факторів ціноутворення.

ТЕМА 2. Державне регулювання процесів ціноутворення в Україні

Основні засади державного регулювання цін. Цілі державного регулювання цін в Україні. Форми і методи державного регулювання цін. Моніторинг цін. Непрямий вплив на ціни. Безпосереднє державне втручання у процес ціноутворення. Повноваження органів державного регулювання цін. Контроль за дотриманням цінової дисципліни. Ступінь, форми та масштаби державного втручання у ціноутворення. Антимонопольна діяльність держави. Державне регулювання цін монопольних утворень. Досвід і практика державного регулювання цін у деяких країнах світу.

ТЕМА 3. Структура ціни і формування її складових

Загальні положення утворення ціни. Поняття складу та структури ціни. Витрати та їх роль у формуванні ціни. Класифікація витрат, що входять у собівартість. Собівартість у складі ціни. Види калькуляцій та елементи системи калькулювання. Класифікація витрат за елементами. Витрати, що не включаються до собівартості реалізованої продукції. Виробничі активи, норма прибутку. Прибуток в структурі ціни виробника. Види прибутку. Визначення прибутку в ціні. Формування в ціні товарних податків. Акцизний податок. Мито. Податок на додану вартість.

ТЕМА 4. Методи ринкового ціноутворення

Методичні підходи до розрахунку цін на підприємстві. Витратні методи ціноутворення, встановлення цін на підставі середніх витрат і забезпечення цільового прибутку. Встановлення цін з урахуванням цінності товару та рівня

поточних ринкових цін. Встановлення кінцевої ціни пропозиції на товар. Встановлення цін зі знижками і націнками для стимулювання збуту. Встановлення диференційованих цін та їх оперативне регулювання залежно від ситуації на ринку. Методи ринкового ціноутворення в системі маркетингу та ринкове коригування цін. Методи, що враховують попит. Методи з орієнтацією на конкуренцію.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Практичні аспекти ціноутворення в туристичній галузі

ТЕМА 5. Особливості ціноутворення на ринку туристичних послуг

Фактори формування ціни на туристичні послуги. Чинники, які впливають на формування цін на продукцію (послуги) туристичних підприємств. Політика цін на туристичні послуги. Структура ціни на туристичний продукт. Характеристика її складових. Доходи і витрати в туристичній діяльності. Собівартість пакету туристичних послуг. Нормативний дохід туристичного підприємства. Характер і цінова чутливість попиту. Формування ціни на окремі послуги, що реалізуються постачальниками туристичних послуг. Формування ціни на комплексне обслуговування.

ТЕМА 6. Планування, облік і калькуляція собівартості послуг готельного господарства

Витрати на виробництво послуг розміщення за складом, економічним призначенням, питомою вагою. Повна собівартість послуги розміщення. Загальні поточні витрати готельного комплексу. Середня вартість однієї людино-добы розміщення. Експлуатаційна собівартість послуги розміщення. Кошторис підприємства і собівартість послуг. Групування витрат за калькуляційними статтями. Перелік і склад статей калькулювання собівартості послуг готельного господарства.

ТЕМА 7. Витрати та собівартість продукції підприємств ресторанного господарства

Чинники, що впливають на обсяг і рівень витрат на підприємств ресторанного господарства. Витрати з організації споживання підприємств ресторанного господарства. Групування витрат підприємств ресторанного господарства. Основні елементи витрат підприємств ресторанного господарства. Структура загальної собівартості продукції власного виробництва. Склад і зміст статей калькуляції на окремі види продукції підприємств ресторанного господарства.

ТЕМА 8. Особливості ціноутворення на готельні послуги та продукцію підприємств ресторанного господарства

Диференціація цін і тарифів на готельні послуги. Розрахунок вартості проживання за прогнозними показниками. Визначення ціни готельної послуги на базі фактичних даних. Види і структура цін на продукцію підприємств

ресторанного господарства. Калькуляційна карта на страву (виріб) підприємств ресторанного господарства. Ціна реалізації страви. Методика обґрунтування цін на власну продукцію та куповані товари. Обґрунтування націнки підприємств ресторанного господарства та її максимальний рівень.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	с	інд	с.р.		л	п	с	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
МОДУЛЬ 1. Ціноутворення в туристичній галузі												
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Теоретичні засади ціноутворення в туристичній галузі												
ТЕМА 1. Сутність, види і функції цін у ринковій економіці	12	2	1			9	12	1	0,5			10,5
ТЕМА 2. Державне регулювання процесів ціноутворення в Україні	11	2	1			8	11	1	0,5			9,5
ТЕМА 3. Структура ціни і формування її складових	11	2	2			7	11	1	0,5			9,5
ТЕМА 4. Методи ринкового ціноутворення	11	2	2			7	11	1	0,5			9,5
Разом за змістовим модулем 1	45	8	6			31	45	4	2			39
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Практичні аспекти ціноутворення в туристичній галузі												
ТЕМА 5. Особливості ціноутворення на ринку туристичних послуг	12	2	2			8	12	1	0,5			10,5
ТЕМА 6. Планування, облік і калькуляція собівартості послуг готельного господарства	11	2	2			7	11	1	0,5			9,5
ТЕМА 7. Витрати та собівартість продукції підприємств ресторанного господарства	11	2	2			7	11	1	0,5			9,5
ТЕМА 8. Особливості ціноутворення на готельні послуги та продукцію підприємств ресторанного господарства	11	2	2			7	11	1	0,5			9,5
Разом за змістовим модулем 2	45	8	8			29	45	4	2			39
Усього годин	90	16	14			60	90	8	4			78

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Сутність, види і функції цін у ринковій економіці	1	
2	Державне регулювання процесів ціноутворення в Україні	1	
3	Структура ціни і формування її складових	2	
4	Методи ринкового ціноутворення	2	
5	Особливості ціноутворення на ринку туристичних послуг	2	
6	Планування, облік і калькуляція собівартості послуг готельного господарства	2	
7	Витрати та собівартість продукції підприємств ресторанного господарства	2	
8	Особливості ціноутворення на готельні послуги та продукцію підприємств ресторанного господарства	2	
Разом		14	

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Сутність, види і функції цін у ринковій економіці. Конспекти самопідготовки. Реферат по темі семінарського заняття	9	10,5
2	Державне регулювання процесів ціноутворення в Україні. Конспекти самопідготовки. Реферат по темі семінарського заняття	8	9,5
3	Структура ціни і формування її складових. Конспекти самопідготовки. Реферат по темі семінарського заняття	7	9,5
4	Методи ринкового ціноутворення. Конспекти самопідготовки. Реферат по темі семінарського заняття	7	9,5
5	Особливості ціноутворення на ринку туристичних послуг. Конспекти самопідготовки. Реферат по темі семінарського заняття	8	10,5
6	Планування, облік і калькуляція собівартості послуг готельного господарства. Конспекти самопідготовки. Реферат по темі семінарського заняття	7	9,5
7	Витрати та собівартість продукції підприємств ресторанного господарства. Конспекти самопідготовки. Реферат по темі семінарського заняття	7	9,5
8	Особливості ціноутворення на готельні послуги та продукцію підприємств ресторанного господарства. Конспекти самопідготовки. Реферат по темі семінарського заняття	7	9,5
Разом		60	79

7. ІНДИВІДУАЛЬНІ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ

1. Поняття, цілі та способи державної цінової політики України
2. Інфляція і динаміка цін
3. Взаємодія цін з грошовою, податковою і кредитною системами
4. Проблеми і перспективи реформування ціноутворення в Україні
5. Прибуток і рентабельність виробника
6. Акцизний податок як елемент ціни
7. Податок на додану вартість
8. Сутність і склад роздрібною ціни
9. Торговельна надбавка як елемент роздрібною ціни
10. Особливості ціноутворення у громадському харчуванні
11. Цінова політика підприємства: сутність, типи, етапи розробки
12. Оцінка зовнішнього середовища і внутрішнього потенціалу підприємства
13. Визначення цілей цінової політики
14. Поняття та типи цінової стратегії підприємства
15. Розробка цінової стратегії

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та семінарських занять в усній та письмовій формах.

1. Опитування.
2. Перевірка завдань для самостійної роботи.
3. Перевірка матеріалів самопідготовки.
4. Виконання завдань практичних занять.

Підсумковий контроль – залік (5 семестр – денна форма; 5 семестр – заочна форма навчання).

9. ЗАЛІКОВІ ВИМОГИ

1. Сутність категорій «ціна» та «ціноутворення»
2. Ціна як економічна категорія в умовах ринку
3. Ціна як комерційний механізм
4. Чинники, що впливають на ціни
5. Функції цін
6. Види цін залежно від факторів ціноутворення
7. Цілі державного регулювання цін в Україні
8. Форми і методи державного регулювання цін
9. Ступінь, форми та масштаби державного втручання у ціноутворення
10. Поняття складу та структури ціни
11. Класифікація витрат, що входять у собівартість
12. Класифікація витрат за елементами
13. Прибуток в структурі ціни виробника. Види прибутку
14. Визначення прибутку в ціні

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
61-67	E		
35-60	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Теми та зміст семінарських занять

Семінарське заняття №1

Сутність, види і функції цін у ринковій економіці

1. Теоретичні основи ринкового ціноутворення
2. Ціна як економічна категорія в умовах ринку
3. Функції цін
4. Види цін залежно від факторів ціноутворення

Семінарське заняття №2

Державне регулювання процесів ціноутворення в Україні

1. Основні засади державного регулювання цін
2. Форми і методи державного регулювання цін
3. Повноваження органів державного регулювання цін
4. Державне регулювання цін монопольних утворень
5. Досвід і практика державного регулювання цін у деяких країнах світу

Семінарське заняття №3

Структура ціни і формування її складових

1. Загальні положення утворення ціни
2. Виробничі активи, норма прибутку
3. Витрати та їх роль у формуванні ціни
4. Визначення прибутку в ціні
5. Формування в ціні товарних податків

Семінарське заняття №4

Методи ринкового ціноутворення

1. Методичні підходи до розрахунку цін на підприємстві
2. Витратні методи ціноутворення
3. Встановлення цін з урахуванням цінності товару та рівня поточних ринкових цін
4. Встановлення кінцевої ціни пропозиції на товар
5. Методи ринкового ціноутворення в системі маркетингу та ринкове коригування цін
6. Методи, що враховують попит
7. Методи з орієнтацією на конкуренцію

Семінарське заняття №5

Особливості ціноутворення на ринку туристичних послуг

1. Фактори формування ціни на туристичні послуги
2. Політика цін на туристичні послуги
3. Структура ціни на туристичний продукт
4. Доходи і витрати в туристичній діяльності

Семінарське заняття №6

Планування, облік і калькуляція собівартості послуг готельного господарства

1. Собівартість послуги розміщення
2. Експлуатаційна собівартість послуги розміщення
3. Кошторис підприємства і собівартість послуг
4. Перелік і склад статей калькулювання собівартості послуг готельного господарства.

Семінарське заняття №7

Витрати та собівартість продукції підприємств ресторанного господарства

1. Витрати з організації споживання підприємств ресторанного господарства
2. Основні елементи витрат підприємств ресторанного господарства
3. Структура загальної собівартості продукції власного виробництва
4. Склад і зміст статей калькуляції на окремі види продукції підприємств ресторанного господарства.

Семінарське заняття №8

Особливості ціноутворення на готельні послуги та продукцію підприємств ресторанного господарства

1. Диференціація цін і тарифів на готельні послуги
2. Визначення ціни готельної послуги
3. Види і структура цін на продукцію підприємств ресторанного господарства

4. Обґрунтування націнки підприємств ресторанного господарства та її максимальний рівень

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Бакунов О.О. Цінова політика підприємства: навч. посіб. / О.О. Бакунов, Ю.О. Кучеренко. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2016. – 111 с.
2. Березін О. В. Управління ціноутворенням : навчальний посібник / О. В. Березін, Ю. В. Карпенко. – Суми : Університетська книга, 2015. – 176 с.
3. Березін О. В. Ціноутворення в туристичному бізнесі : навчальний посібник / О. В. Березін, Ю. В. Карпенко. – Суми : Університетська книга, 2014. – 168 с.
4. Мельниченко С.В. Управління бізнес-процесами в туризмі: монографія / С.В. Мельниченко, К.А. Шеєнкова. – К.: КНТЕУ, 2015. – 263 с.

Допоміжна

5. Агеєв Є.Я. Ціноутворення: теорія та практика: навч. посіб. / Є.Я. Агеєв, Т.В. Шахматова, С.В. Піча. – Львів: Новий Світ-2000, 2012. – 374 с.
6. Бакунов О.О. Маркетингове ціноутворення: навч. посіб. / О.О. Бакунов, С.М. Баранцева, О.Ю. Гаркуша. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2014. – 308 с.
7. Мазур, О. Є. Ринкове ціноутворення: навч. посіб. / О. Є. Мазур – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 480 с.
8. Мальська М.П. Економіка туризму: теорія та практика: Підручник / М.П. Мальська, М.Й. Рутинський, С.В. Білоус, Н.Л. Мандюк. – К.: «Центр учбової літератури», 2014. – 544 с.
9. Тормоса Ю.Г. Ціни та цінова політика: Навч.посібник. – К.: КНЕУ, 2011. – 234 с.

Інформаційні ресурси інтернет

10. Державний комітет статистики України. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.
11. Європейський центральний банк. – Режим доступу: www.ecb.europa.eu.
12. Законодавство України. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua.
13. Міжнародний центр перспективних досліджень. – Режим доступу: www.icps.kiev.ua.
14. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. – Режим доступу: www.me.gov.ua.
15. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua.
16. Національний банк України. – Режим доступу: www.bank.gov.ua.
17. Світовий банк. – Режим доступу: www.worldbank.org.
18. Центр соціально-економічних досліджень. – Режим доступу: www.case-ukraine.com.ua.